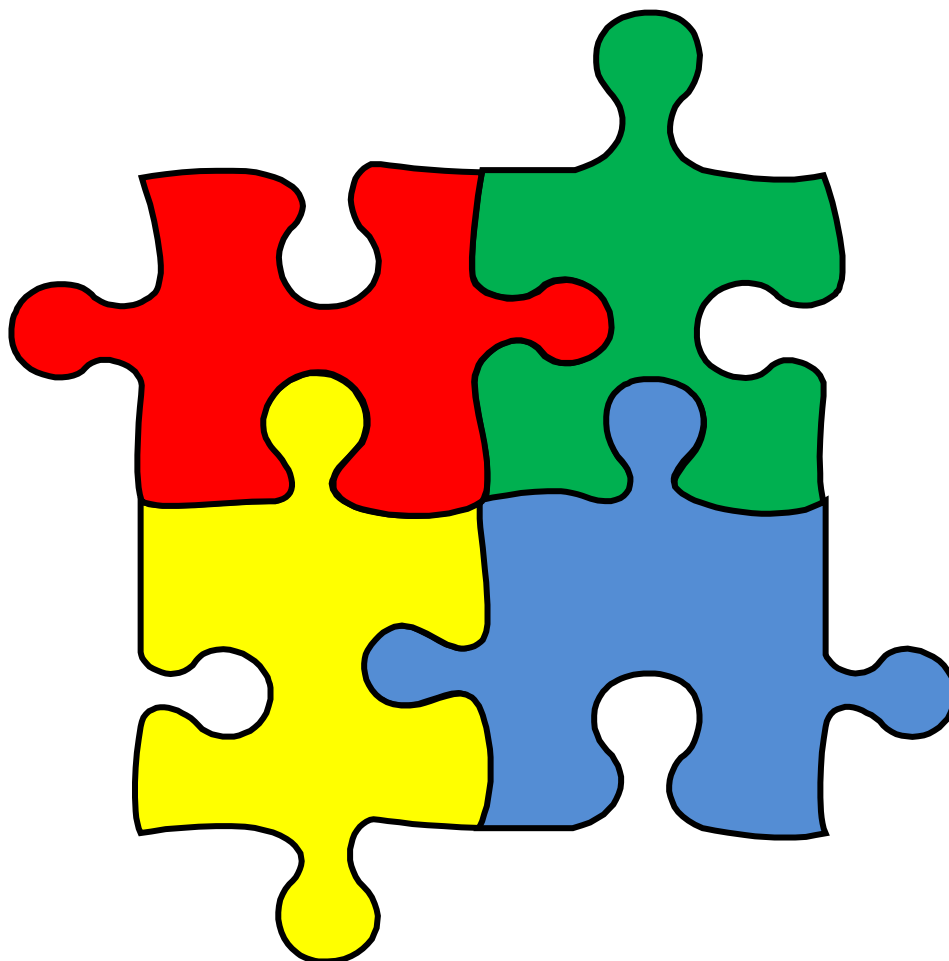

SKULEHELSEPLAN

ÅRDAL KOMMUNE

2016 – 2020

INNHALD

Innhald	2
1.0 Innleiing	3
1.1 Mål	5
1.2 Regelverk	6
1.3 Kvalitetssystem i helsestasjons- og skulehelsetenesta.....	7
2.0 Tilbod og arbeidsområde i skulehelsetenesta	8
2.1 Helseundersøkingar og rettleiing med oppfølging/ tilvising tilpassa individuelle behov og risiko.....	8
2.2 Førebyggjande psykososialt arbeid	9
2.3 Helseopplysning og rettleiing individuelt og i grupper.....	10
2.4 Heimebesøk og oppsøkjande verksemd	11
2.5 Samarbeid med skulen om elevane sitt arbeids- og læringsmiljø.....	11
2.6 Tverrfagleg samarbeid om habilitering av born og unge	12
2.7 Vaksinasjon.....	12
2.8 Planlegging og dokumentasjon	13
2.9 Tema som helsesøstre i Årdal treng auka kompetanse på:	13
2.10 Oversikt over arbeidsområde i skulehelsetenesta	14
3.0 Faggrupper og organisering	17
3.1 Faggrupper	17
3.2 Oversikt over skular og helsestasjon i Årdal kommune	18
3.3 Fagressursar i skulen	18
3.4 Helsestasjon for ungdom (HSTU).....	20
4.0 Skulehelsetenesta i Årdal 2016 – 2020	21
4.1 Bemanning	21
4.2 Ei teneste i endring.....	22
5.0 Planar skulehelsetenesta i Årdal.....	24
5.1 Barne- og ungdomsskule.....	24
5.2 Vidaregåande skule	24
5.3 Milepælplan	25

1.0 INNLEIING

I tråd med gjeldande lovverk skal kommunen ha plan for sine helsetenester. Skulehelsetenesta er ei delteneste som skal ha eigen plan i ein samla plan for helsetenestene.

Den fyrste planen for skulehelsetenestene vart utarbeida i 2001. Nye retningslinjer, nye oppgåver og utfordringar gjer at det har vore naudsynt med oppdatering av planen.

Utviklingstrekk i samfunnet gjev helseutfordringar som krev nye strategiar. Grunnlaget for ei god helse vert lagt tidleg i livsløpet, verdien av tidleg innsats i høve førebyggjande og helsefremjande tiltak til barn og unge er difor stor. Ein god barndom varer heile livet. Med betre levekår og medisinske framskritt har folkehelseproblema endra seg. Det er i dag større behov for miljø- og åtferdsretta tenester frå skulehelsetenesta enn for få år sidan. Skulehelseplanen set søkelys på skulehelsetenesta sine tenester og utfordringar, og skal sikra ei målretta teneste.

Skulehelsetenesta byggjer på eit holistisk menneskesyn. Det betyr at alle menneske må bli sett i ein heilskap samansett av fysiske, psykiske, sosiale og åndelege komponentar. Alle menneske er likeverdige uavhengig av alder, kjønn, rase, tru eller seksuell legning. For skulehelsetenesta er det grunnleggjande å fokusera på eleven og dei føresette sine ressursar og meistringsevner.

Skulehelsetenesta skal vera ein aktiv pådrivar for å styrkja det førebyggjande og helsefremjande arbeidet i Årdal kommune. Elevar i grunnskulen og den vidaregåande skulen, samt deira føresette, er skulehelsetenesta si målgruppe. Det vert utført grunnleggjande helsekontrollar og vaksinerings etter nasjonale retningslinjer. Skulehelsetenesta skal ha faste kontordagar ved kvar skule for å vera tilgjengeleg for elevar, føresette og tilsette i skulane.

Årdal, som andre kommunar, har store utfordringar knytt til barn og unge si psykiske helse. Dette er utfordringar som krev arbeid over tid og ofte i eit tverrfagleg samarbeid til beste for barn og unge. Det tverrfaglege samarbeidet har til no vore nedfelt i ein eigen plan "*Barn og unge i fokus*". Kommunen er no deltakar i eit prosjekt som skal betra det tverrfaglege arbeidet: "*Betre tverrfagleg innsats*", BTI. Skulehelsetenesta samarbeider med barnehagar, skule, barnevern, PPT, tannhelsetenesta, fysio- og ergoterapitenesta, Psykisk helsevern, BUP, NAV, spesialomsorg og politi.

Samhandlingsreforma som Regjeringa la fram i 2011 gav klare signal til kommunane om styrking av helsestasjons- og skulehelsetenesta. Dei siste åra er desse føringane ytterlegare styrka med ekstra overføring av midlar til kommunane. Då med særleg vekt på styrking av skulehelsetenesta. Årdal kommune reduserte med 50% stilling ved helsestasjonen våren 2010. Tenesta har, med få unntak, vore drifta med 50% vakanse sidan. Frå 01.01.2016 er tenesta attende til 3,5 årsverk som skal drifte helsestasjon, skulehelseteneste på barne-, ungdoms- og vidaregåande skule, helsestasjon for ungdom, høyrselstesting av alle, influensavaksinerings og reisevaksinasjon. Det har vore store vanskar med å rekruttera helsesøstre i stillingane, og det er no berre 1.5 årsverk som er dekkja med helsesøstre. Det er tilsett 2 sjukepleiarar i resterande årsverk. Sjukepleiarane vil måtta ta helsesøsterutdanning innan dei næraste åra og utfordrar drifta av tenesta ytterlegare.

Også skulehelsetenesta har vore prega av redusert bemanning. Førebyggjande og helsefremjande arbeid har difor stort sett vore lovpålagte vaksinasjonar og screeningundersøkingar. Det har vore lite ressursar til nettverksarbeid, miljøskaping og prosjekt som me ynskjer å setja i verk i form av foreldreretteing, samtalegrupper, fysisk fostring, sukkerfrie barnehagar/ skular og andre tema i høve førebygging og tidleg innsats.

Anne Berit Lerum

Leiande helsesøster Årdal kommune

Årdalstangen 29.03.16

1.1 Mål

Skulehelsetenesta skal, i følge statlege føringar:

- Fremje god fysisk og psykisk helse hjå barn og unge
- Førebyggje sjukdom og skade
- Fremje gode sosiale og miljømessige forhold

Dette kan me oppnå ved:

- Helseundersøkingar og rettleiing med oppfølging/ tilvising tilpassa individuelle behov og risiko
- Førebyggjande psykososialt arbeid
- Helseopplysning og rettleiing individuelt og i grupper
- Heimebesøk/ oppsøkande verksemd
- Samarbeid med skule om tiltak som fremjar godt psykososialt og fysisk arbeidsmiljø for elevar
- Bistand og undervisning i grupper/ klassar/ foreldremøte
- Samarbeid om habilitering av born og unge med spesielle behov
- Informasjon og tilbod om Barnevaksinasjonsprogrammet
- Planlegging og dokumentasjon

MÅL FOR SKULEHELSETENESTA I ÅRDAL KOMMUNE:

1. Skulehelsetenesta skal sikre at barn og unge får den helseundersøkinga og den helseopplysninga dei har krav på
2. Skulehelsetenesta skal utføre målretta undersøkingar tilpassa individuelle behov og risiko
3. Skulehelsetenesta skal samarbeide med heim, skule og andre i hjelpeapparatet for å identifisere og løyse helseproblem som har samanheng med skuleelevane sin situasjon. Samt vere pådrivar og samarbeidspartnar for skulen sitt personale
4. Alle born skal få tilbod om vaksinasjon i samsvar med det tilrådde programmet

1.2 Regelverk

Helsestasjons- og skulehelsetenesta er lovpålagte deltenester for kommunane i følge kommunehelsetenestelova § 1 – 3. Deltenestene er ein del av kommunane si lovpålagte plikt til å driva førebyggjande og helsefremjande arbeid.

Lover (sist vedtekne utgåve)

- Lov om folkehelsearbeid
- Lov om helse- og omsorgstenester i kommunen
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer
- Lov om forbud mot kjønnslemlestelse
- Pasient- og brukerrettighetsloven (pasientrettighetsloven)
- Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonalloven)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven)
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd

Forskrifter (sist vedtekne utgåve)

- Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skulehelsetjenesten
- Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp
- Forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunens helsetjeneste
- Forskrift om pasientjournal
- Forskrift om habilitering og rehabilitering
- Forskrift om individuell plan etter helselovgivingen og sosialhelsetjenesteloven
- Forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram
- Forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenesten
- Forskrift om smittefarlig avfall fra helsetjeneste og dyrehelsetjeneste mv.
- Forskrift om varsling av og tiltak ved alvorlige hendelser av betydning for internasjonal folkehelse
- Forskrift om tuberkolosekontroll
- Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Meldingssystem for smittsomme sykdommer og i Tuberkoloseregisteret og om varsling om smittsomme sykdommer (MSIS og Tuberkoloseregisterforskriften)
- Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSVAK- registerforskriften)
- Forskrift om allmennfarlige smittsomme sykdommer

Faglege retningslinjer, veiledarar m.m.

- Veileidar til forskrift av 3.april 2003 nr 450 legg nasjonale føringar for korleis det helsefremjande og førebyggjande arbeidet skal gjennomførast
- Tiltrådd program for helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Statens helsetilsyns utviklingsserie
  - Somatiske undersøkelser av barn og unge fra 0-20 år (IK 2611)
  - Helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge 0-20 år (IK 2621)
- Nasjonale faglige retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn (IS 1235)
- Retningslinjer for oppfølging av for tidlig fødte barn (IS 1419)
- Fra bekymring til handling – en veileder om tidlig intervensjon på rusområdet (IS 1742)
- Nasjonale faglige retningslinjer for veiing og måling i helsestasjon og skolehelsetjenesten (IS 1736)
- Nasjonale faglige retningslinjer for primærhelsetjenesten. Forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge (IS 1734)
- Utviklingsstrategi for helsestasjon og skolehelsetjenesten (IS 1798)

1.3 Kvalitetssystem i helsestasjons- og skulehelsetenesta

I lov om statlig tilsyn med helsetjenesten, Tilsynsloven § 3 heiter det:

” Enhver som yter helsetjenester skal ha etablert et internkontrollsystem for å påse at tjenesten planlegges og utøves i samsvar med allment aksepterte faglige normer, lover og forskrifter i internkontrollforskriften.”

Helsestasjonen i Årdal har i samarbeid med Lærdal og Aurland helsestasjon utarbeida eit heilskapleg kvalitetssikringssystem. Dette er samla i «Kvalitetshåndboka for helsestasjon». Det er utarbeidd prosedyrer for dei ulike arbeidsområda for å sikre at me føl normer, lover og forskrifter for tenesta.

I samarbeidet med dei andre kommunane er det naudsynt å utveksle erfaringar og drøfte ny kunnskap.

Leiande helsesøster har ansvar for oppdatering og revidering av kvalitetshåndboka årleg. Dette skjer i samarbeid med helsestasjon i Aurland og Lærdal.

2.0 TILBOD OG ARBEIDSOMRÅDE I SKULEHELSETENESTA

2.1 Helseundersøkingar og rettleiing med oppfølging/ tilvising tilpassa individuelle behov og risiko

Skulehelsetenesta skal vere eit lågterskeltilbod der born, unge og deira føresette skal kunne komme med sine behov og bekymringar. For å få dette til er det avgjerande å ha ei stabil teneste som er tilstades på skulane til faste tider. Helsesøster skal vera synleg på skulane. Ved skulestart kvar haust vert det delt ut skriv om skulehelsetilbodet der det er informasjon om kontaktperson, møtepunkt og telefonnummer på kvar skule.

Skulehelsetenesta er organisert gjennom avtalte konsultasjonar både individuelt og i grupper, og tilbyr eit variert og planlagt program for helseopplysning, rettleiing, helseundersøkingar og vaksinasjon. Skulehelsetenesta i Årdal følgjande tilrådd program for helsestasjons- og skulehelseteneste. Alle som skal starte i 1.klasse på hausten vert kalla inn til basisundersøking våren før skulestart.

Screeningundersøkingar av syn høyrsel, vekt og lengde inngår som ein del av helseundersøkingane. Helsesøstrene samarbeider tett med skulelege der ein finn avvik. Etter innføring av vektsscreening og oppfølging i høve den aukande fedmeepidemien ser ein eit auka ressursbehov. Motivasjonsarbeid for foreldre og born krev mykje. Oppfølginga går ofte over lang tid der ein samarbeider med foreldre, lege og spesialisthelseteneste/ overvektsteam i Førde. Det er eit mål å få til eit endå tettare samarbeid med Frisklivssentralen for desse familiane.

Det individretta arbeidet i skulehelsetenesta er:

- Målretta helseundersøkingar på ulike alderssteg; skulestart, 3.klasse, 5.klasse og 8 klasse
- "Open dør" til faste tider på alle skular
- Barnevaksinasjonsprogrammet med vaksinetilbod til alle i 2.klasse, 6.klasse, 3 dosar til jenter i 7.klasse og alle i 10.klasse
- Helseundersøking av asylsøkarar, innhenting av vaksineopplysningar slik at dei vert fullvaksinerte i samsvar med det norske barnevaksinasjonsprogrammet
- Oppfølging av elevar med spesielle behov
- Fastsette samtalar og helseopplysning med jenter og foreldre som kjem frå risikoland i høve kjønslimesting. Tilbod om frivillig underlivsundersøking.
- Bidra til smidige overgangar frå barnehage til skule, frå barnesteg til ungdomssteg og frå ungdomssteg til vidaregåande skule.

Viktig å sikre at elevar med fysiske, psykiske og sosiale vanskar vert oppdaga så tidleg som mogeleg, og at naudsynete tiltak vert sette i verk.

Bruk av målretta undersøkingar vert vektakt. Viktig å nytta mest tid på dei som har størst behov for hjelp eller har auka risiko for helseproblem.

Samarbeid med foreldre vert oppretta ved basisundersøkinga ved skulestart, og er naudsynt ved alle tiltak kring ein elev. Ved kvar helseundersøking og vaksinasjon får foreldre/ føresette informasjon frå skulehelsetenesta og får høve til å få tilbakemelding.

Foreldre har høve til å ta kontakt med helsesøster ved behov eller bekymring.

2.2 Førebyggande psykososialt arbeid

Med førebyggande psykososialt arbeid meiner ein: *”tiltak som fremjer gode mellommenneskelege, sosiale og miljømessige forhold for å hindre psykiske plager/ sykdom og problemskapende adferd”*(s.34, Veileder IS 1154).

Born og unge treng vaksne som ser dei og er der for dei. Forsking viser at ein faktor som kan beskytte born og unge mot å utvikle psykiske vanskar er at minst ein person har hatt positiv betydning for barnet over tid.

Mykje av tida til helsesøster går med på å vere ein vaksenperson for elevar som strevar. I dei aller fleste saker vert det oppretta samarbeid med foreldre og skule for å finne gode måtar å hjelpe elevane på. Helsesøster og skulelege kan henvise elevar til BUP.

Dei siste åra ser me ein auke i tal elevar som strevar med mistriivsel, mobbing, sorg, etevanskar, sjølvskading, søvnevanskar, rus, skulevegging, vennevanskar, seksualitet og engstelse. Dette krev ofte samarbeid mellom heim, skule og helseteneste over tid.

Skulehelsetenesta skal vera ein stad der born, unge og deira foreldre kan komma med sine bekymringar og utfordringar. Skulehelsetenesta skal bidra til at psykiske vanskar og risikofaktorar vert oppdaga tidlegast mogeleg, samt bidra til tidleg intervensjon når vanskar vert avdekt.

Helsesøster har tre viktige funksjonar å bidra med for at born og unge skal utvikle ei god psykisk helse:

- Vere ein trygg samtalepartner når livet byr på utfordringar
- Hindre at psykiske vanskar utviklar seg til sjukdom
- Sjå til at dei med psykiske vanskar får den hjelpa dei treng

For å oppnå dette er det viktig med kontinuitet, difor er tilgjenge på alle skular til faste tider naudsynt. På den måten kan born og unge ha ein vaksen dei kan gå til med saker som gjeld personleg helse.

Skuleleiing og skulehelseteneste skal vere pådrivar for å få i gang førebyggjande undervisningsprogram i skulen. Årdal kommune har i dag desse programma tilgjengelege:

1. Zippy’s venner

Eit førebyggjande undervisningsprogram for 1.-4. klasse. Målet er å læra elevane å meistra vanskar i kvardagen, å identifisera og snakka om kjensler og å støtta andre som har det vanskeleg. Helsesøster bidreg som rettleiar for lærarane saman med PPT. Lærar har ansvar for gjennomføringa av programmet, helsesøster han bidra som ressursperson i klassen.

2. Alle har ei psykisk helse

Eit førebyggjande program på ungdomssteget. Målsetjinga med programmet er å bidra til å førebyggja psykiske vanskar hjå ungdom, utfordra ungdom sine haldningar og fordommar mot psykiske lidningar, auke kunnskap om psykisk helse og gje ungdom kunnskap om kvar dei kan søke hjelp. Lærar har ansvar for gjennomføring, helsesøster kan bidra som ressursperson i opplegget.

3. VIP – Veiledning og informasjon om psykisk helse

Eit førebyggjande program for vidaregåande skule. Målsetjinga med programmet er å bidra til å førebyggja psykiske vanskar hjå ungdom, utfordra ungdom sine haldningar og fordommar mot psykiske lidningar, auke kunnskap om psykisk helse og gje ungdom kunnskap om kvar dei kan søke hjelp. Programmet vert gjennomført ved at alle klassar ser ein opplysningsvideo og jobbar saman i grupper om spørsmål som vert leverte vidare til fagpersonar på helsestasjon, PPT, Psykisk helsearbeid og miljøkoordinator ved skulen. Desse kjem så inn i klassane for å svare på spørsmåla og informere om kvar ein kan søke hjelp i Årdal kommune.

4. FRI

Eit førebyggjande program i ungdomsskulen som har til mål å medverke til at færre elevar startar med røyking eller snusing

Det er store utfordringar knytt til å etablere tiltak for grupper med spesielle behov, som t.d.;

- Foreldre/ born/ unge med psykiske vanskar
- Foreldre/ unge med rusvanskar
- Born og unge med minoritetsbakgrunn

2.3 Helseopplysning og rettleiing individuelt og i grupper

Helseopplysning er å gje råd, rettleiing og undervisning individuelt og i grupper. Ved å gi elevane kunnskap bidreg ein til auka fokus og haldningar som gjer elevane i stand til å ta fornuftige val.

Tema for helseopplysning og rettleiing kan vera kost, søvn, ulukker/ skadar, eigenomsorg, skulevegning, aktivitet, pubertet, tobakk, rus, psykisk helse, vennskap, prevensjon, seksualitet, legning, grenser, hygiene, vaksiner mm. Elevane sine ynskje og behov er utgangspunkt for val av tema.

Helsesøster fylgjer oppsett årsplan for opplysning på dei enkelte klassestega. Andre arena kan vera foreldremøter og andre møter i regi av skulen.

2.4 Heimebesøk og oppsøkande verksemd

Det kan vere behov for heimebesøk til skuleelevar. Heimebesøk kan gjennomførast når det er spesielle behov hjå familien som gjer at dei treng ekstra støtte. Det kan vere familiar i krise, ved psykisk eller fysisk sjukdom, skulevegning, bekymring for eleven, eller der det er vanskar med å møte til avtalar.

I bekymringssaker arbeider helsesøster tett med barnevernet og kan då bidra med heimebesøk saman med dei eller som tilsyn for dei.

2.5 Samarbeid med skulen om elevane sitt arbeids- og læringsmiljø

Skulehelsetenesta skal samarbeide med skulen om tiltak som fremjar eit godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø for elevane.

Helsesøster er med som medrevisor når Miljøretta helsevern gjennomfører systemrevisjon på skulane, jf *"Forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular m.v."*.

Skulehelsetenesta skal gi bistand og undervisning i grupper/ klassar/ foreldremøter. Tema som skulehelsetenesta samarbeider med skulen er:

- I Zippytimar i 1. og 2. klasse som omhandlar tap og død
- Pubertetsundervisning i 5. og 6. klasse
- Prevensjonsundervisning i 9. klasse
- Undervisning om seksualitet i 10. klasse
- Samtalegrupper i 6., 7. og 8. klasse
- Foreldremøte med foreldre til skulestartborn med informasjon om skulehelsetenesta
- Foreldremøte i 5. klasse med informasjon om tannhelse og undersøkinga i 5.klasse
- Foreldremøte i 8. klasse med informasjon om tannhelse og undersøkinga i 8.klasse

Skulehelsetenesta skal vera samtalepart for lærarar og anna personell ved SFO og skule der det er bekymring rundt elevar.

2.6 Tverrfagleg samarbeid om habilitering av born og unge

”Lov om helsetenesta i kommunane” og ”Forskrift om kommunens helsefremmede og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skulehelsetenesta” pålegg skulehelsetenesta å ha rutinar for samarbeid med legar, andre kommunale tenester, fylkeskommune og spesialisthelseteneste.

Samarbeid rundt barn og unge med særskilte behov i Årdal skjer oftast gjennom ansvarsgrupper. Det er laga egne retningslinjer for tverrfagleg samarbeid i Årdal: ”Barn og unge i fokus”. Desse retningslinjene omfattar tverrfaglege team og ansvarsgrupper.

Kommunen er ein av 8 pilotkommunar i landet i prosjektet ”Betre tverrfagleg innsats” – BTI. Dette prosjektet har utarbeidd ein del nye hjelpemidlar for å fange opp born og unge som slit på eit tidlegare stadium, og har gitt kommunen nokre nye verkty for betring av samarbeid mellom alle instansar i det kommunale systemet.

Ansaret for å starte opp ansvarsgruppe rundt eit born eller ein familie er lagt til den instans som avdekkar eit slikt behov hjå familien, eller som familien tek kontakt med. Koordinatoransvar for oppfølging bør vera den instans som har dagleg/ tett kontakt med barnet/ familien.

Born og unge med behov for langvarige og/ eller koordinerte tenester frå hjelpeapparatet har rett til individuell plan (IP). Årdal kommune har utarbeidd egne retningslinjer for utarbeiding av IP.

Det er laga plan for barn og unge i krise og sorg. Desse planane vert nytta av barnehage, skule og helsestasjon/ skulehelsetenesta i Årdal.

Samarbeid med barne og ungdomspsykiatri (BUP):

Det er faste tverrfaglege møter med BUP der helsestasjon/ skulehelsetenesta, PPT, barnevern, psykisk helseteneste og 2 representantar frå BUP i Sogndal møter. I desse møta er det høve til drøfting av generelle, anonyme eller opne saker, då med samtykke frå foreldre. BUP kan rettleie til sakshandsaming eller innspel til evt tverrfaglege tiltak.

Alle helsesøstre i Indre Sogn har i tillegg jamlege rettleiingsmøter med fagleg påfyll om lag to gonger i halvåret. Der kan anonyme saker drøftast, ein får utveksle erfaringar og får ny kunnskap.

2.7 Vaksinasjon

Helsestasjon og skulehelsetenesta har ansvar for at alle born som er busett i kommunen får tilbod om Barnevaksinasjonsprogrammet. Det finst ei eiga brosjyre om barnevaksinasjonsprogrammet som foreldre får utdelt. Skulehelsetenesta gir tilbod om påfyllingsdosar gjennom heile grunnskulen. Elevar ved vidaregåande skule vil kunne få manglande vaksinar eller nye tilrådde vaksiner hjå helsesøster på vidaregåande skule.

Born med nedsett immunforsvar, eller som av andre årsaker treng det, vil kunne få tilbod om sesonginfluensa ved helsestasjonen eller på helsesøster sitt kontor på skulane.

Asylsøkarar som er midlertidig busett i Årdal har same rett til vaksinasjon som andre inbyggjarar. Der vert stadig vurdert frå nasjonalt hold om det er naudsynt med andre eller fleire vaksiner til asylsøkarar. Helsestasjonen gir også tilbod om vaksiner til vaksne asylsøkarar etter nasjonale tilrådingar.

God vaksinasjonsdekning er viktig for å oppnå høg grad av immunitet i befolkninga, og på denne måten unngå smitte.

2.8 Planlegging og dokumentasjon

Skulehelsetenesta skal dokumentera planarbeid, utøvande verksemd og gjennomføra kvalitetssikring i tenesta.

Føremål:

- Ha ei helseteneste som er grunna på evidensbasert kunnskap og fakta
- Ha ei planlagt og strukturert teneste
- Oppfylle krav til at tenesta er fagleg forsvarleg og dokumentert (*jf. Helsepersonellova § 39, plikt til å føre journal*)

Planarbeidet er tiltak i kvalitetssikringsarbeidet og internkontrollen for tenesta.

Planarbeidet er gitt greie for i «Kvalitetssikringshandboka» for helsestasjon.

Skulehelseplan vil, saman med økonomiske rammes, legge føringar for tenesta. Årleg vert det utarbeidd årsplan og arbeidsplan med prioriteringar og satsingsområde.

Årsplan vert utarbeidd etter føringar i den overordna planen i skulehelsetenesta i samsvar med dei ressursane tenesta til ei kvar tid rår over.

Det vert kvart år utarbeidd ei brosjyre med oversikt over kva som skal gjennomførast av tiltak frå skulehelsetenesta på dei ulike klassestega, og kven som er kontaktperson på skulen. Helsesøster deler ut denne brosjyra til alle elevar ved skulestart (Vedlegg).

2.9 Tema som helsesøstre i Årdal treng auka kompetanse på:

- Grunnutdanning Helsesøster, dei med sjukepleiekompetanse
- Kvalitetsutvikling av tenesta, kontinuerleg prosess
- Gruppeundervisning
- Rettleiing
- Sjølvskading
- ADD/ ADHD
- Psykososiale tiltak
- Relasjonskompetanse/ samspel

2.10 Oversikt over arbeidsområde i skulehelsetenesta

- *Helseundersøkingar og individretta tiltak*

Tema	Føremål	Metode
<ul style="list-style-type: none"> • Oversikt over elevar med spesielle behov for målretta helseundersøkingar. • Vurdering av helsetilstand og risiko. • Oppfølging. • Tilvising. • Samtale med foreldre og jenter som er utsett for kjønnslemlesting 	<p>Sikre at elevar med fysiske/ psykiske/ sosiale vanskar vert sett så tidleg som råd, og at det vert sett i verk tiltak eller tilvist vidare til rett instans.</p> <p>Førebygga at jenter vert utsett for kjønnslemlesting og bidra til at jenter som har helseplager etter kjønnslemlesting får helsehjelp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Screeningundersøkingar. • Målretta us etter program/ på indikasjon/ etter tilvising eller funn. • Helsekort, overføring, venteliste, hugsekartotek • Samtale med kontaktlærar • Elevsamtalar • Helsesirkel • Grupper • Ansvarsgrupper og anna tverrfagleg arbeid • Elev og foreldresamarbeid • Tilvisingar

- *Førebyggande psykososialt arbeid*

Tema	Føremål	Metode
Kartlegging av elevar med auka risiko for utvikling av psykisk sjukdom	<ul style="list-style-type: none"> • Førebygga psykiske vanskar • Hindre utvikling av sjukdom ved psykiske vanskar • Tilvise vidare til rett instans til dei som treng det 	<ul style="list-style-type: none"> • Støttesamtalar • Samarbeid med skule, lærar • Oppfølging ved krise og sorg • Open dør til faste tider • Tilgjenge på mobil og mail • Tverrfagleg samarbeid • Samtalegrupper • Foreldrerettleiing • Heimebesøk • «Zippy» • «Alle har ei psykisk helse» • «VIP» • Tidleg intervensjon

- **Helseopplysning**

Tema	Føremål	Metode
<ul style="list-style-type: none"> • Rus, tobakk • Seksualitet, samliv • Prevensjonsrettleiing • Psykisk helse • Ernæring • Fysisk aktivitet • Astma, allergi, anna sjukdom • Vald, mobbing • Nettvett • Trivsel, ansvar for eiga helse • Identitet • Lus 	<p>Gi elevar og foreldre kunnskap som kan gjera dei i stand til å ta fornuftige og bevisste val.</p> <p>Skapa gode haldningar til eiga helse og andre menneske.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Individuell rettleiing • Grupper • Undervisning • Foreldremøter • Foreldrerettleiing • Delta på tverrfaglege møter/ samarbeid • Kampanjar • Informasjonsskriv • Samarbeid med andre instansar på og utanfor skulen • Samtalegrupper • Elev- og foreldremedverknad

- **Samarbeid med skule om eleven sitt arbeids- og læringsmiljø**

Tema	Føremål	Metode
<ul style="list-style-type: none"> • Kjenna til skulen sine satsingsområder • Ta del i godkjenning av barnehagar og skular, jf. Forskrift • Fysisk miljø, inneklima • Ulukker • Kunnskap om miljø og trivsel 	<p>Førebygga og identifisera fysiske og psykososiale helsevanskar som kan ha samanheng med skulemiljøet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jobba tett saman med elevar, foreldre og skule • Samarbeid med Miljøretta helsevern • Samarbeid med skulelege/ fastlege • Råd og rettleiing • Bistå ved tilrettelegging • Motivere til auka fysisk aktivitet • Samarbeida med fysio- og ergoterapeut

- **Tverrfagleg samarbeid om habilitering av born og unge**

Tema	Føremål	Metode
<p>Oversikt over born med særskilte behov</p>	<p>Sikre best mogeleg oppfølging av born og unge med samansette og særskilte behov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rutinar for samarbeid • Planar, prosedyrar og retningslinjer • Ansvarsgrupper • Tverrfagleg team • Individuell plan

- **Vaksinasjon**

Tema	Føremål	Metode
<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre nasjonalt vaksinasjonsprøgram • Følgje opp elevar som er mangelfullt vaksinerte 	<p>Førebygga utbrot av smittsame sjukdomar og syte for vaksinasjonsdekning innan WHO si anbefaling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon/ opplysning • Vaksinasjon • Observasjon • Dokumentasjon i journal • Innmelding til SYSVAK • Samarbeid med smittevernlege

- **Planlegging og dokumentasjon**

Tema	Føremål	Metode
<ul style="list-style-type: none"> • Elevoversikt • Innhenting av lokale og sentrale data • Aktivitetsplanar, arbeidsplanar • Oversikt over tidsbruk ved skulane • Arbeidsfordeling • Journalføring/ dokumentasjon • Evaluering • Internkontroll og kvalitetsikring • Kvalitetshåndbok 	<ul style="list-style-type: none"> • Evidensbasert skulehelseteneste • Planlagt og strukturert teneste • Oppfylle krav til at tenesta er forsvarleg og dokumentert 	<ul style="list-style-type: none"> • Klasselister • Nasjonale helsedata • Lokale helseregister • Statistikk frå skulen • Møteplanar • Tverrfagleg samarbeid • Årsplanar/ rapportar • Helsekort • Statistikk • Oppdaterte skjema/ prosedyrer • Ventelister/ hugsekartotek • Møter med skuleadministrasjon

3.0 FAGGRUPPER OG ORGANISERING

3.1 Faggrupper

Skulehelsetenesta i Årdal kommune har faggruppene helsesøster, skulelege, fysioterapeut og konstituert helsesøster (sjukepleiar med særleg opplæring).

Helsesøster

- Leiande helsesøster har det overordna administrative ansvaret for skulehelsetenesta. Kvar helsesøster har koordineringsansvar ved sine skular.
- Årsplanar og arbeidsplanar vert utarbeidd ved kvar skule. Det er eit ynskje at skulen si leiing er med på planlegging. Årsplanar skal innehalde prioriteringar, tiltak, ansvarsfordeling og tider for gjennomføring. Oppgåver som må opp-, ned- eller vekkprioriterast skal komma fram i planen.
- Skal ha oversikt over elevane sine journalar, samt ha oversikt over elevar med særskilte behov.
- Skal sikre god overføring frå helsestasjon til skulehelsetenesta
- Skal følgje opp alle elevar med vaksinasjon, målretta helseundersøkingar, helseopplysning individuelt og i grupper mm.
- Deltek i tverrfaglege team og ansvarsgrupper ved behov.
- Innarbeide faste kontordagar ved skulane for å sikre kontinuitet i helsetenesta.
- Ansvar for å sikre god informasjon om tenestetilbodet til elevar, foreldre og personale ved skulane.

Skulelege

- Har medisinsk fagleg ansvar, samarbeider tett med helsesøster
- Gjennomfører screeningundersøking av alle born før skulestart
- Gjennomfører målretta undersøking av einskildelevar, men skal ikkje driva kurativ verksemd
- Deltek i ansvarsteam og tverrfaglege møter etter behov
- Deltek i utarbeiding av årsplanar
- Gjev råd og tilviser elevar til vidare utgreiing/ behandling
- Underviser om ulike tema i samarbeid med helsesøster

Barnefysioterapeut

- Deltek i ansvarsgrupper ved behov
- Motorisk undersøking av alle fyrsteklassingar
- Målretta undersøking av einskildelevar etter tilvising frå helsesøster, skulelege eller fastlege
- Samarbeidsmøte med skulehelsetenesta annan kvar månad
- Føl opp einskildelevar etter behov

3.2 Oversikt over skular og helsestasjon i Årdal kommune

Postadresse   Årdal Helsestasjon
                         Årdal kommune
                         Statsråd Evensensveg 4
                         6885 Årdalstangen
Telefonnummer sentralbord: 57 66 50 00

Årdal helsestasjon/ helsestasjon for ungdom

Besøksadresse   Helsehuset i Årdal, Jotunvegen 4, 6884 Øvre Årdal

Farnes skule, barnesteg, skulehelsesøster.

Besøksadresse   Farnes skule, Parkvegen, 6884 Øvre Årdal

Farnes skule, ungdomssteg, skulehelsesøster.

Besøksadresse   Farnes skule, Farnesvegen, 6884 Øvre Årdal

Tangen skule, barne og ungdomssteg, skulehelsesøster.

Besøksadresse   Tangen skule, Vollevegen, 6885 Årdalstangen

Årdal vidaregåande skule, skulehelsesøster.

Besøksadresse   Årdal vidaregåande skule, Farnesvegen, 6884 Øvre Årdal

3.3 Fagressursar i skulen

Helsesøster

I desember 2015 vart helsestasjonane i Årdal slått saman. Dette vil truleg stabilisera drift og tilbod for brukarar og tilsette, samt gi eit fagleg løft. Det er 4 helsesøstre i varierende stillingar med kvar sitt kontor på helsehuset i Øvre Årdal. Det er tilstreba drift ut frå tilråding/ normtal, men då helsestasjonen i Årdal vert drifta med tilsette under minimums normanbefaling, er det ikkje optimal drift.

Helsedirektoratet publiserte i april 2010 rapporten *”IS-1798 Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skulehelsetjenesten.”* Bakgrunn for utarbeiding av rapporten var at Helse- og omsorgsdepartementet ønska ei utgreiing av alternative tiltak for å styrke kapasiteten i skulehelsetenesta. I rapporten framgår forslag til nasjonal minstenorm for bemanning innan ulike deltenester som inngår i helsestasjons- og skulehelsetenesta, som ein del av drøftinga i rapporten. Normeringane er utarbeidde med bakgrunn i anbefalt program i rettleiar til forskrift om helsestasjon og skulehelseteneste, men talet på helsepersonell er ikkje lov- eller forskriftsfesta som minstenorm. Dersom normtal vert innført som lov, vil ein tilstreba bemanning ut frå dette. Alle skular har helsesøsterkontor med helsesøster på faste kontordagar.

Fram til no har det vore fordelt helsesøster ressursar om lag slik på dei ulike skulane:

Tangen skule, 1.- 10. klasse	Helsesøster 2 dagar kvar veke	Elevtal omlag 230
Farnes skule, 1.-7. klasse	Helsesøster 2-3 dagar kvar veke	Elevtal omlag 250
Farnes skule, 8.-10. klasse	Helsesøster 1 dag kvar veke	Elevtal omlag 140
Årdal vidaregåande skule	Helsesøster 1-2 dag kvar veke	Elevtal omlag 220
Helsestasjon for ungdom	Varierende drift, men tilgjenge på telefon i opningstid på helsestasjon.	

Fysioterapeut

Elevar i 1.-10.klasse får oppfyljing etter avtale.

Elevar ved vidaregåande skule får oppfyljing etter tilvising.

Skulelege

Legen er ikkje tilstades på skulane, men har fast kontortid ved helsestasjonen der elevar frå 1.klasse – vidaregåande skule kan få timeavtale.

Elevtal

1.- 10. klasse	Farnes skule	Tangen skule
2000	36	27
2001	34	22
2002	33	14
2003	46	28
2004	48	17
2005	43	23
2006	33	20
2007	29	27
2008	37	20
2009	24	15
<i>Fødselstal 2010</i>	36	26
2011	27	34
2012	41	26
2013	28	19
2014	41	21
2015	26	12

Elevtala svingar ein del, også gjennom skuleåret. Desse svingingane gjennom skuleåret er også større etter at det kom asylmottak. I fleire år har det vore om lag 60 fødselar i Årdal i året. For 2016 ser det, pr 01.01.16 ut for at det vert ein oppsving att mht talet på fødselar.

3.4 Helsestasjon for ungdom (HSTU)

Helsestasjon for ungdom skal vere eit supplement til skulehelsetenesta. Det er ein arena der ungdom kan ta opp problemstillingar og spørsmål kring helse og livsstil.

Målgruppa er ungdom 13 – 20 år.

Ved hjelp av prosjektmidlar frå Fylkeslegen vart det i 1998 starta opp helsestasjon for ungdom i Årdal.

Helsestasjonen for ungdom har alltid vore lokalisert på helsestasjonen i helsehuset. Tilbodet er gratis og det er ikkje timebestilling. Det vert formidla time til skulelege eller jordmor ved behov.

Opningstidene på HSTU har variert ein del dei seinare åra med årsak i mangel på ressursar. Den siste tida har me måtta tilby denne tenesta samstundes/ samlokalisert der det er helsesøster på vidaregåande skule.

Det er ynskjeleg å ha HSTU ein fast dag tidleg i veka, då ein del hjelpebehov viser seg å oppstå etter hendingar i helgene.

Målsetjing:

- Yta godt tilbod til ungdom 13 – 20 år, med fokus på helse. Ynskjer å nå fleire ungdomar med individuell rettleiing.
- Helsestasjon for ungdom skal vere ein arena der ungdom vert møtt, ivaretekne og får kontakt med helsesøster som kan hjelpe dei med helserelaterte spørsmål.
- HSTU skal spreie faktakunnskap om tema som vedkjem ungdom og deira helse.

Tema på helsestasjonen:

- Prevensjon
- Graviditet
- Seksuelt overførbare infeksjonar
- Trivsel
- Søvn
- Fysisk aktivitet
- Psykisk helse
- Identitet
- Etevanskar
- Sjølvkjensle
- Slanking
- Rus
- Syns- og høyrselestesting
- Andre tema som opptek ungdom

Det er vanskeleg å talfeste besøkstal då det no har vore samlokalisering med den vidaregåande skulen. Basert på tal blant anna frå feriar så kan me seier at det framleis er om lag 100 – 129 konsultasjonar kvart år.

4.0 SKULEHELSETENESTA I ÅRDAL 2016 – 2020

4.1 Bemanning

I 2010 vart det redusert bemanning på helsestasjonen med 50%. Denne vart tilbakeført i 2016. Så pr 01.01.16 er helsestasjonen bemanna med 3,5 årsverk i tillegg til jordmor.

Eit sentralt styringsdokument er «Utviklingsstrategi for helsestasjons- og skulehelsetjenesten», IS-1798, 2010, som seier at den nasjonale minstenorma for bemanning i helsestasjon og skulehelseteneste **bør** vera lagt opp slik:

Barneskule Ei helsesøster i 35% stilling kan følge opp 100 elevar

Ungdomsskule Ei helsesøster i 18% stilling kan følge opp 100 elevar

Vidaregåande skule Ei helsesøster i 13 % stilling kan følge opp 100 elevar

I tillegg er det tilrådd 20% merkantil stilling for kvar 100% helsesøsterstilling.

Normtal er berekning av tidsbruk med bakgrunn i tilrådd program i veiledaren for helsestasjons- og skulehelsetenesta.

Basert på tal frå 31.12.15 er den tilrådde minimumsbemanninga i Årdal:

Skule	Elevtal	Helsesøsterstilling	Merkantil
Farnes, barnesteg	260	91%	
Farnes, ungdomssteg	107	19,26%	
Tangen, barnesteg	155	54,25%	
Tangen, ungdomssteg	67	12,06%	
Årdal vg skule	225	29,25%	
Sum minstenorm skulehelsetenesta		205,82%	41,16%
Minstenorm helsestasjon 0-5 år		100%	
Reisevaksinasjon/ anna vaksinasjon		30%	
Helsestasjon for ungdom		10%	
Leiing og fagutvikling		40%	
Arbeid med asylantar		20% (++)	
Sum minstenorm helsesøsterressurs		200%	40%
		405,82%	81,16%
Total minstenorm		486,98%	

I Årdal har me utfordringar i høve avstandar til samarbeidspartar. Det er lang veg til spesialisthelsetenestene som BUP, sjukehus, barnehus og psykolog. Dette fordrar mykje tidsbruk på reising til andre instansar ved samarbeid mellom helsestasjon/ skulehelseteneste og andre faggrupper.

Me ser også at det er krevande for foreldre å møta til tilbod ved Barne og Ungdomspsykiatrisk senter i Sogndal over tid, eller til overvektsteam i Førde. Oppfølginga av desse borna fell ofte tilbake til helsesøster i kommunen med rettleiing frå spesialisttenestene.

Born med alvorlege og/ eller samansette, vanskar er ofte under oppfyljing av spesialisthelseteneste som t d overvektsteam i Førde eller Stat ped Vest i Bergen. Å arrangere samarbeidsmøter inneber ofte at kommunalt tilsette må reise for å delta i team rundt eleven.

I Årdal vert også andre tenester lagt til helsestasjonsdrifta. Byar og større tettstader vert gjerne drifta på litt anna sett, med egne reisevaksinasjonskontor og funksjonar knytt til flyktingar og asylantar. Reisevaksinasjon, influensavaksinasjon, vaksinasjon av vaksne asylantar, høyrselstesting av alle aldersgrupper, miljørevisjon av skular og barnehagar er tenester som ligg under ansvaret til helsestasjonen i Årdal, og som det i periodar går mykje ressursar til.

Helsestasjonen i Årdal har ikkje eiga merkantil stilling til drifta si.

4.2 Ei teneste i endring

Samhandlingsreforma og ulike Stortingsmeldingar og rundskriv peikar på at det er viktig å styrka og utvikla helsestasjons- og skulehelsetenesta i tråd med endringar og behov i samfunnet.

Hovudbodskapen er at det førebyggjande arbeidet i kommunane skal styrkast, og kommunane blir bedt om å prioritere helsestasjons- og skulehelsetenesta spesielt. Tenesta skal vere eit sentralt lågterskeltilbod for born og unge, og den skal integrere tiltak retta mot heile målgruppa 0 – 20 år og deira familiar, og tiltak retta mot særleg utsette grupper. Tenesta skal bidra til å styrke utsette foreldre, born og unge si evne til å ta vare på eiga helse. Tenesta skal ha eit reelt tilbod til alle i aldersgruppa 13 – 20 år, og det skal leggjast betre til rette for unge og nye utfordringar knytt til psykisk helse og levevanar. Helsestasjons- og skulehelsetenesta vert framheva som ei unik og særleg viktig teneste i det førebyggjande og helsefremjande arbeidet fordi dei når alle born, unge og familiare deira.

Helsesøstertenesta vert stadig tillagt nye oppgåver. Dette utan at det vert tilført auka ressursar til tenesta.

Eksempel på dette dei siste åra er:

- Meir samhandling med andre tenester
- Vekt- og høgdemål på fleire klasseteg, med krav om oppfyljing
- HPV vaksine, 3 dosar på 7 kl jenter med informasjon mm
- Auka bruk av individuell plan
- Førebygging av kjønnslemlesting og tvangsekteskap
- Heimebesøk til familiar som strevar
- Oppretting av asylmottak
- Fleire flyktingar
- Frå 01.01.16 utvida rekvireringsrett for helsesøstre og jordmødre for prevensjonsmidlar

Småskulen, ungdomsteget og den vidaregåande skulen har program for førebygging av psykiske helsevanskar i form av programma «Zippy's venner», «Alle har ei psykisk helse» og «VIP». Alle programma har veldokumentert effekt på den einskilde si psykiske helse og på klasse miljø. Helsesøster er kursa innan desse programma og bør delta både som pådrivar, rettleiar og undervisar.

Det er ei reell bekymring for at helsestasjon og skulehelsetenesta no står i fare for å ha så mange pålagte oppgåver i høve bemanning at det vil gå ut over kvaliteten på tenestene.

Med bakgrunn i ny nasjonal fagleg retningslinje for tenesta tilrår Helsedirektoratet at det vert gjennomført ei prosessnorm der kommunane må planlegge, utvikle, implementere og vedlikehalde ei teneste som oppfyller kvalitetskrav, lover og forskrifter. Årdal har i mange år hatt rekruteringsvanskar til tenesta og har drifta med vakanse og sjukepleiarar i staden for helsesøstre. Kommunale helsesøstre har søkt seg til andre jobbar. Det er pr 01.01.16 3,5 stillingar som helsesøstre i Årdal, der 1,5 har utdanning som helsesøster.

Dette er føringar og signal som Årdal kommune må ta omsyn til i planlegging av framtidig tenestenivå i helsestasjons- og skulehelsetenesta.

5.0 PLANAR SKULEHELSETENESTA I ÅRDAL

5.1 Barne- og ungdomsskule

Ved oppstart: Utdeling av helseskjema til ungdomsskuleelevar.
Utdeling av informasjonsskriv til alle elevar

Klasse	Oppdrag	Haust/ Vår
1.	Skulestartundersøking hjå helsesøster og lege, helsesamtale, vekt, lengde, syn, høyrsel, legeundersøking Delta på innskrivingsmøte saman med tilsette og foreldre, informere om skulehelsetenesta.	Vår/ sommar
2.	Vaksine	Haust
3.	Individuell helsesamtale saman med foreldre. Vekt, lengde, syn, høyrsel, trivsel, kost, søvn, aktivitet, grenser	Vår
5.	Foreldremøte, informasjon om helsesamtale/ grenser/ kost/ søvn/ aktivitet/ tannstell. Tannpleiar er med	Haust
5.	Individuell helsesamtale. Vekt, lengde, synstest.	Haust
5.	Pubertetsundervisning med jentene	Vår
6.	Vaksine	Haust
6.	Pubertetsundervisning med gutane	Haust
7.	Vaksine, 3 dosar	Haust Haust Vår
8.	Foreldremøte, informasjon om helsesamtale/ grenser/ kost/ søvn/ aktivitet/ tannhelse. Tannpleiar er med	Haust
9.	Undervisning om prevensjon, seksuell helse	Vår
10.	Undervisning om seksualitet	Vår
10.	Vaksine	Vår
10.	Utdeling av vaksinasjonskort	Vår

5.2 Vidaregåande skule

Ved oppstart: Utdeling av helseskjema
Utdeling av informasjonsskriv til alle elevar

Haust: Individuell samtale med dei som ynskjer det
Deltaking i VIP prosjekt i 1.klassane

5.3 Milepælplan

HOVUDMÅL

Førebygga psykiske vanskar hjå born og ungdom.

Delmål	Gjennomføring	Tid	Budsjett	Ansvar
Implementera «Zippy», «Alle har ei psykisk helse» og «VIP» i skuleleiing, i tillegg til psykologisk førstehjelp som er eit «hjelp-til sjølvhjelp» program som lærarane driftar.	Møte med rektorar	Årleg	Tid/ personale, evt kursing	Rektor/ Skulehelsesøster
Gi lærarar innføring i programma	Møte med aktuelle lærarar	Årleg	Tid/ personale	Rektor/ Skulehelsesøster
Lærarar set av tid til gjennomføring av tiltak	Setje av tid på årsplan	Årleg	Tid/ personale	Kontaktlærar
Lærarar informerer helsesøster om plan for gjennomføring	Informere aktuelle samarbeidande partar	Når planar er fastsette	Tid/ personale	Kontaktlærar
Gjennomføre programmet	Bruke hjelpemidlane til programma for å gjennomføre	Kvart skuleår	Tid/ personale	Kontaktlærar

HOVUDMÅL

Førebygga overvekt hjå born og ungdom

Delmål	Gjennomføring	Tid	Budsjett	Ansvar
Ha vektkontroll på alle born i samsvar med tilråding	Måla vekt/ lengde på skulestart, ved 3., 5., og 8 klasse	Etter program	Tid/ personale	Skulehelsesøster
Snakke med foreldre der det er avvik/ endring på kurver	Kontakte foreldre med ein gong etter oppdaging av avvik	På/ etter screening, evt ved bekymring frå foreldre/ lærar/ helsesøster	Tid/ personale	Skulehelsesøster
Tilby oppfølging	Kost-/ aktivitets samtale med born og foreldre. Tilby legesamtale. Tilby samtale med barnefysioterapeut. Tilby familien samtale hjå frisklivssenter	Med ein gong, oppfølging etter 1-3-6 mnd	Tid/ personale	Skulehelsesøster Skulelege Barnefysioterapeut

HOVUDMÅL*Ha 100% dekking av vaksinasjonsprogrammet*

Delmål	Gjennomføring	Tid	Budsjett	Ansvar
God informasjon	Dele ut skriftleg informasjon rett etter fødsel. Informere skriftleg om vaksine før vaksinerings. Vere tilgjengelege for spørsmål om vaksine frå elevar/ foreldre. Informere om kommande vaksiner på foreldremøter ved behov.	Kontinuerleg	Tid/ personale	Helsesøster

HOVUDMÅL*Styrka det tverrfaglege samarbeidet i kommunen*

Delmål	Gjennomføring	Tid	Budsjett	Ansvar
Ta aktivt del i BTI prosjekt	Delta i prosjektgruppe. Delta i rettleiingsgrupper. Ha BTI som samtaleemne på personalmøter. Nytta verktøy ved uro	Kontinuerleg	Tid/ personale	Alle
Bruke samtykkeskjema aktivt	Snakke med foreldre om samtykke til å drøfte uro vedr barnet/ foreldra med andre instansar.	Kontinuerleg	Tid/ personale	Alle
Delta i tverrfaglege møter	Tverrfaglege møter i barnehagar, skular, tannhelse og BUP.	Kontinuerleg	Tid/ personale	Alle med sine ansvarsområder

HOVUDMÅL*Gi asylantar eit godt helsetilbod*

Delmål	Gjennomføring	Tid	Budsjett	Ansvar
Kalle inn babyar så snart som råd etter ankomst til Årdal	Mottakssenter og/ eller kommunal asylsjukepleiar melder frå om ankomst.	Så snart som mogeleg	Tid/ personale	Mottakssenter og asylsjukepleiar Helsestasjonslege
Kalle inn born innan 3 mnd etter ankomst	Mottakssenter og/ eller kommunal asylsjukepleiar melder frå om ankomst.	Innan 3 mnd etter ankomst	Tid/ personale	Helsesøster
Sjekke vaksinasjonsstatus	Be foreldre om informasjon/ dokumentasjon	På fyrste helsestasjonsbesøk	Tid/ personale	Helsesøster
Etter fyrstegongskonsultasjon, følgje helsestasjonsprog/ barnevaksinasjons prog	Barnet er registrert i Win Med. Vaksiner reg i SYSVAK. Foreldre får innkalling. Kalle inn etter helsestasjonsprogrammet.	Etter helsestasjonsprogram	Tid/ personale	Helsesøster